

FAMILIERECHTBANK ZORGT VOOR MEER EFFICIËNTIE

EEN RECHTBANK VOOR ALLE FAMILIES

JUSTITIE FAMILIEZAKEN DIE VANDAAG BIJ MINSTENS DRIE RECHTBANKEN ZITTEN, WORDEN IN DE TOEKOMST DOOR ÉÉN FAMILIERECHTBANK BEHANDELD EN IN PRINCIPE DOOR DEZELFDE MAGISTRAAT. HET NIEUWE MOTTO LUIDT: 'ÉÉN DOSSIER PER FAMILIE'.

TEKST RIA GORIS | FOTO'S BOB VAN MOL | ILLUSTRATIE OMSLAG ELISABETH NOELS

Het voorontwerp voor de nieuwe afdelingen 'familie- en jeugdrechtbank' bij de rechtbanken van eerste aanleg is rond. Nu is het wachten tot het voorstel op de federale ministerraad komt en langs de Raad van State passeert. Dit zou een einde moeten maken aan de huidige versnippering van bevoegdheden in familiékwesties. Jeugdrechter Van Bauwel, vrederechter Guido Gutschoven van

rechtbank per arrondissement, maar hebben vragen bij de invulling ervan.

GERECHT KAN EFFICIËNTER

Momenteel kunnen gebrouilleerde echtparen die nog niet klaar zijn om te scheiden bij de vrederechter dringende en voorlopige maatregelen aanvragen. Zo kunnen ze al afzonderlijk gaan wonen, met afspraken over bijvoorbeeld de afbetaling van de hypotheek, over onderhoudsgeld en over het verblijf van de kinderen. Als ze het huwelijk willen ontbinden, dan komt de zaak voor de kortgedingrechter. Rijzen er na de echtscheiding conflicten over de verblijfsregeling, dan moeten mensen aankloppen bij de jeugdrechter. Is er enkel een betwisting van het onderhoudsgeld, dan kunnen ze bij de vrederechter een oplossing zoeken. Er kunnen dus over dezelfde familie verschillende dossiers bij verschillende rechtbanken liggen. Dit is geen toonbeeld van een efficiënte justitiële organisatie. Het is absurd dat ouders nauwelijks een jaar na hun echtscheiding met onderlinge toestemming (EOT) alweer voor de deur van een rechter, deze keer de jeugdrechter staan, om gemaakte afspraken aan te vechten. Hun zaken zouden beter wat grondiger geregeld zijn bij de kortgedingrechter.

BEMIDDELING EN VERZOENING WORDEN STERK AANGEMOEDIGD, EVENALS HET HOREN VAN KINDEREN.

Haacht en de Mechelse advocate Ann Van de Velde kennen alle drie uit hun praktijk voorbeelden van incoherente uitspraken door verschillende rechtbanken. Ze begrijpen de logica van één familie-

GOED LUISTEREN NAAR DE MENSEN

Echtscheidingszaken zorgen voor heel wat 'overlast' op rechtbanken. "Wij zien inderdaad dat een aantal mensen na hun echtscheiding soms al heel snel komen aankloppen bij de jeugdrechtbank", zegt Beatrijs Van Bauwel. "Een van de twee wil bijvoorbeeld een uitbreiding van de bezoeksregeling, keert zich tegen een co-ouderschapsregeling, of wil de onderhoudsbijdrage aangepast zien. Die wensen zijn schering en inslag." Advocate en bemiddelaar Ann Van de Velde, gespecialiseerd in familie zaken, heeft daar een verklaring voor. "Op een bepaald

Beatrijs Van Bauwel: "Typisch voor jeugdrechters is dat we verplicht zijn kinderen vanaf 12 jaar te horen."

moment zijn koppels hun geruzie beu en gaan ze akkoord met een regeling waar ze eigenlijk niet volledig achter staan. Slechte of halfslachtige afspraken zijn een garantie voor ruzies die met vertraging opflakkeren. Ik neem liever de tijd om uitgebreid naar beide partners te luisteren in de context van een bemiddeling. Enkel door te praten kan de wrok zakken van de partner die zich in de steek gelaten voelt. Dat is heel belangrijk, want onverwerkte wrok zorgt later vaak voor pestgedrag. Alle zaken die de ouders belangrijk vinden, moeten mee opgenomen worden in een EOT, of het nu gaat om vegetarische voeding, een piercing of welke kampen precies door wie gesponsord worden. De rechters in kortgeding kunnen niet ingaan op zulke details, daarvoor hebben ze te veel werk. Maar deze 'details' kunnen het best grondig doorgepraat en geregeld worden om miserie te vermijden. Vrederechters, die nu de bevoegdheid van voorlopige maatregelen verliezen, hebben wel de gewoonte om grondig naar mensen te luisteren.”

ÉÉN RECHTER PER DOSSIER

In de nieuwe familierechtbanken zal er in principe maar één rechter per dossier zijn. Los van het feit of het nu gaat om echtscheidingsdossiers, om kinderen en jongeren in een problematische opvoedingsituatie, om jongeren die criminele feiten gepleegd hebben of om dossiers van intrafamiliaal geweld. Dat kan een voordeel of een nadeel zijn, afhankelijk van de expertise van de rechter in kwestie. Het moet uiteraard ook klikken met de rechtzoekende. Welke rechter welk dossier krijgt, zal afhangen van de voorzitter van de rechtbanken van eerste aanleg, waaronder de nieuwe afdelingen 'familie- en jeugdrechtbank' vallen.

Vooral over de concrete invulling van de taken leven er nog veel vragen op het terrein. Van de Velde: “Jeugdrechters en vrederechters voelen vaak goed aan wat er speelt in gezinnen en nemen doorgaans de tijd om de partijen te horen. Kortgedingrechters hebben hiervoor vaak minder tijd. En jeugdrechters weten vaak erg goed hoe ze ouders moeten aanpakken zonder hen te veroordelen. Ik hoop dat hun expertise zal terug te vinden zijn in de nieuwe structuur.” Vrederechters vallen in de toekomst buiten de krijtlijnen van de nieuwe familierechtbank, maar volgens Vincent Macq, adviseur van de minister van Justitie, is het echt de bedoeling om de expertise van jeugdrechters ten volle te benutten. Al zal het dus de voorzitter van elke rechtbank van eerste aanleg zijn die de taken concreet verdeelt. Van Bauwel: “Typisch voor jeugdrechters is dat we verplicht zijn kinderen vanaf 12 jaar te horen, ook in conflicten die ontstaan na een scheiding. De kinderen zelf zijn niet verplicht op dit aanbod in te

gaan, maar ik maak altijd duidelijk dat ik hun mening graag wil horen. Soms stellen kinderen zich redelijker op dan ouders. Zal de praktijk om kinderen te horen behouden blijven in de nieuwe familierechtbank? Net zoals de kortgedingrechters kunnen we ook bemiddeling aanvragen voor koppels die het echt niet eens geraken. Uiteraard kunnen we dat niet opleggen, dat heeft geen zin. Vaak bereiken mensen die eerst aarzelend tegenover de bemiddeling staan toch meer overeenkomst. Zullen de bemiddelingsmogelijkheden integraal behouden

Ann Van de Velde: “Slechte of halfslachtige uitspraken zijn een garantie voor ruzies die met vertraging opflakkeren.”

blijven in de nieuwe structuur?” Dat zal volgens Macq zeker het geval zijn. Bemiddeling en verzoening worden sterk aangemoedigd, evenals het horen van kinderen. Dit laatste vormt een belangrijk element in een bijkomende vorming door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding, die veel magistraten reeds doorlopen hebben. Vrederechter Gutschoven vindt het jammer dat de dringende en voorlopige maatregelen uit het pakket van de vrederechters gelicht worden. “Wij staan dicht bij de mensen, de drempel om naar ons te

IN DE NIEUWE FAMILIERECHTBANKEN ZAL ER IN PRINCIPE MAAR ÉÉN RECHTER PER DOSSIER ZIJN.”

Guido Gutschoven: “Ik begrijp de logica van de beslissing om alle familiekwesties onder te brengen in één structuur. Maar zal de nieuwe structuur even toegankelijk zijn?”

komen is klein, en we kunnen kort op de bal spelen. Zal de nieuwe structuur even toegankelijk zijn? Ik begrijp de logica van de beslissing om alle familiekwesties onder te brengen in één structuur. Of de nieuwe structuur echt een verbetering zal zijn, zal heel sterk afhangen van wie ze invult. Ik vind het voorlopig koffiedik kijken.”

ÉÉN FAMILIERECHTBANK: WAT VERANDERT ER?

- De vrederechter raakt de bevoegdheid voor dringende en voorlopige maatregelen bij scheidingskwesties kwijt. Hij krijgt in ruil hiervoor meer dossiers van onbekwaamheid.
- Alle burgerlijke familiezaken, alle problematische opvoedingskwesties en misdrijven waarbij jongeren betrokken zijn, zullen in de toekomst door één rechtbank behandeld worden, die van eerste aanleg (waar de jeugdrechtbank nu ook al onder valt). Elk gerechtelijk arrondissement krijgt een afdeling ‘familie- en jeugdrechtbank’, die telkens drie kamers bevat:
 - 1) een familiekamer: voor alle burgerlijke kwesties, inclusief de spoedprocedures (bijvoorbeeld de dringende en voorlopige maatregelen die nu nog door het vredegerecht beslecht worden);
 - 2) een jeugdkamer voor alle problematische opvoedingssituaties (POS-dossiers), als misdrijf omschreven feiten (MOF-dossiers), minderjarige geesteszieken en maatregelen ten aanzien van de ouders;
 - 3) een specifieke kamer: enkel voor uit handen gegeven minderjarigen.

Deze nieuwe familierechtbank werkt volgens het principe ‘één familie, één dossier’. Dat is de grote vernieuwing. Het is de bedoeling dat dossiers van een bepaalde familie niet enkel binnen dezelfde rechtbank worden opgevolgd, maar liefst ook door dezelfde magistraat. In de praktijk zal veel afhangen van de invulling die de plaatselijke voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg hieraan geven. Andere, niet zo nieuwe werkingsprincipes of -procedures die uitdrukkelijk ingeschreven werden, zijn: persoonlijke verschijning van de betrokkenen (tenzij niet nodig, bij een echtscheiding met onderlinge toestemming wordt dit bijvoorbeeld wel afgeschaft), aandacht voor bemiddeling en verzoening, sommige zaken behandelen achter gesloten deuren uit respect voor het kind, aandacht voor het horen van minderjarigen, en het invoeren van gerechtelijke bijstand (een advocaat) voor minderjarigen. Dat zijn de krijtlijnen van het voorontwerp waarover alle betrokken beroepsgroepen het in een werkgroep eens geraakten.

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum